

ЗУБКО Г. Ю.,

кандидат юридичних наук,
докторант кафедри адміністративного
та господарського права
(Запорізький національний університет)

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.3.2>

МУЛЬТИПЛІКАТИВНІСТЬ СИСТЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНФРАСТРУКТУРНОЇ ПОЛІТИКИ

Багатомірність такого складного надінституціонального феномену, як державна інфраструктурна політика, зумовлює необхідність використання інноваційних підходів дослідження. Стаття відбиває результати застосування методів математичної логіки в юриспруденції на прикладі висвітлення правового регулювання цього напрямку політики за принципом мультиплікативності, чим відкриває оригінальні шляхи розв'язання теоретичних і прикладних проблем. Робоча гіпотеза полягає в тому, що принцип мультиплікативності є найбільш оптимальним для вивчення питань правового регулювання державної інфраструктурної політики. Під час дослідження мультиплікативності системи адміністративно-правового регулювання ДІФСР автор статті виділяє зі значної кількості показників найбільш суттєві множники. Авторська робоча гіпотеза полягає в тому, що на результативність системи загалом впливають три групи таких множників: функції ДІФСР; інтегративні галузі (з урахуванням ступеню забезпечення їхнього правового регулювання); ітеративність (повторюваність) юридичних обставин і фактів сфери ДІФСР, що потребують свого правового регулювання. Складність інтегративної галузі виявляється в тому, що вона одночасно перетинається з іншими видами державної політики (економічною, політикою безпеки, регіональною, правовою тощо), з багатьма галузями права (як традиційними, так і тими, що тільки формуються), з різними сферами законодавства. Автор статті доводить, що застосування принципу мультиплікативності в праві дозволяє ефективно вирішувати як теоретичні, так і прикладні проблеми.

Ключові слова: *правове регулювання, система, державна інфраструктурна політика, сегмент державної інфраструктурної політики, методологія і методи наукового дослідження, математична логіка в праві, мультиплікативність, адитивність, множник функцій, множник інтегративної сфери правового регулювання, множник ітеративності.*

Zubko H. Yu. Multiplicativity of the system of legal regulation of state infrastructure policy

The multidimensionality of such a complex suprainstitutional phenomenon as state infrastructure policy necessitates the application of innovative research approaches. The author of the article believes that the methodology of legal science should overcome the barriers of conservatism and enrich itself through intersubjective communications. In this regard, great prospects are opening up for the application of mathematical logic methods in law. The working hypothesis is that the principle of multiplicativity is the most optimal for studying the issues of legal regulation of state infrastructure policy. The author of the article identifies three main groups of factors: the multiplier of functions, the multiplier of integrative spheres of legal regulation and the factor



of repeatability of typical legally significant situations in the field of state infrastructure policy. The researcher clearly demonstrates the effect of emergence when combining the functions of legal regulation. The complexity of the integrative sphere is manifested in the fact that it simultaneously intersects with other types of state policy (economic, security policy, regional, legal, etc.), with many branches of law (both traditional and those that are just being formed), with different layers of legislation. The author of the article proves that the application of the principle of multiplicativity in law allows us to effectively solve both theoretical and applied problems.

Key words: *legal regulation, system, state infrastructure policy, state infrastructure policy segment, methodology and methods of scientific research, mathematical logic in law, multiplicativity, additivity, multiplier of functions, multiplier of the integrative sphere of legal regulation, iteration factor.*

Вступ. Етап формування, інституціалізації, легітимації державної інфраструктурної політики (ДІФСП) як вагомого рушія суспільного розвитку України потребує методологічного осмислення сутності цього політико-правового феномену у максимально можливих інваріантах феноменології. Від цього залежатиме не тільки розуміння сутності ДІФСП, а й розроблення та удосконалення механізмів її адміністративно-правового регулювання.

Аналіз публікацій. Правове регулювання, що являє собою «один з основних засобів державного впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування в інтересах людини, суспільства і держави» [56, с. 40], є одним з найголовніших та найбільш розроблених понять як у загальній теорії держави і права, так і в галузевих правових науках. Попри уявну установленість поглядів на це поняття, реалії життя породжують усе нові аспекти щодо розробки його концептуальних і прагматичних засад.

Останніми роками увага вчених була зосереджена на вивченні таких дотичних до інфраструктурної політики аспектів, як:

- міжнародно-правове регулювання сфери природоресурсних відносин [44];
- міжнародно-правове регулювання використання та охорони транскордонних прісних вод [18];
- адміністративно-правове регулювання економіки України в кризових ситуаціях [17];
- адміністративно-правове регулювання кібербезпеки України [8];
- правове регулювання управлінських та сервісних відносин у сфері використання та охорони земель: проблеми теорії та практики [4];
- адміністративно-правове регулювання у сфері використання і охорони надр [45];
- правове регулювання надання адміністративних послуг у сфері морського транспорту [2];
- адміністративно-правове регулювання діяльності суб'єктів природних монополій у сферах енергетики та комунальних послуг [39];
- критична інфраструктура як об'єкт адміністративно-правового регулювання [48];
- адміністративно-правове регулювання у сфері містобудування [12];
- господарсько-правове забезпечення діяльності суб'єктів інноваційної інфраструктури [29];
- правове регулювання та управління процесом поведінки з твердими побутовими відходами в Україні [36];
- політико-правове регулювання публічного управління прибережними захисними смугами в Україні [41] та інше.

Окрему категорію складають наукові дослідження, присвячені питанням розвитку й функціонування інфраструктури. Останнім часом були також висвітлені наукові проблеми, пов'язані з теоретико-методологічними засадами та пріоритетами розвитку:

- транспортної інфраструктури в системі економічної безпеки України [55];



- інноваційної інфраструктури національної економіки [3];
- інфраструктури залізничного транспорту в умовах транскордонного співробітництва [16];
- інформаційної інфраструктури економічного співробітництва регіонів [42];
- глобальної інфраструктури агропродовольчого ринку [6];
- державного регулювання розвитку інвестиційної інфраструктури АПК України [19];
- сільської соціальної інфраструктури [43];
- створення тематичних інтерактивних карт на прикладі критичної інфраструктури м. Києва [38].

Варто згадати про ще одну категорію публікацій, яка представлена аналітичними матеріалами й доповідями з питань критичної інфраструктури за авторством співробітників Національного інституту стратегічних досліджень [14; 34; 46, 47]. Модальність таких праць зумовлена їхньою прагматизацією, відтак вони мають більш прикладне, аніж науково-теоретичне значення, хоча було б невірним мінімізувати останнє.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Під час аналізу публікацій з питань, дотичних до досліджуваної проблеми, які побачили світ останніми роками, ми простежили та чітко виділили окремі тенденції.

По-перше, це широта діапазону, що охоплюється сферою державної інфраструктурної політики. *По-друге*, пріоритетне використання ключового терміну «інфраструктура» економістами, управліннями.

Також слід відверто констатувати, що у наукових працях правників цей термін застосовується здебільшого в контексті так званої «критичної інфраструктури» або ж у роботах інтеграційних з економікою галузей, наприклад, з господарського права. Під час огляду публікацій фахівців з адміністративного права не вдалося виявити жодної, яка б була присвячена правому регулюванню ДіФСП, тим більше такому методологічному аспекту, яким є мультиплікативність вказаної системи. Подібне становище зумовлює необхідність подолання зазначеної прогалини.

Постановка завдання. Отже, метою статті є наукове обґрунтування мультиплікативності системи правового регулювання державної інфраструктурної політики.

Досягнення поставленої мети уможливлується за умови реалізації таких **завдань**:

- 1) визначення сутності поняття «мультиплікативність» і аргументація щодо його застосування в праві;
- 2) висунення й доведення авторської формули мультиплікативності системи правового регулювання ДіФСП;
- 3) діагностика стану правового забезпечення інтеграційних сфер ДіФСП шляхом застосування обраних принципів математичної логіки;
- 4) формулювання пропозицій щодо оптимального шляху розв'язання теоретичних і прикладних проблем адміністративно-правового регулювання ДіФСП.

Результати дослідження. Еволюційний шлях розвитку науки пройшов через етапи первинного загальнонаукового пізнання, диференціації наук та їх галузей до міжгалузевої інтеграції, що спостерігається нині. Завдяки останній не тільки з'являються принципово нові емерджентні сфери знань на кшталт біохімії, геофізики, нейробіології, юридичної психології, а й відбувається збагачення методологічного апарату й методичного інструментарію окремих традиційних наук.

Прикладом цьому може слугувати поняття **мультиплікативності**. За своєю словотворчою моделлю цей термін є абстрактним іменником, утвореним від прикметника «мультиплікативний», який являє собою адаптоване до української мови запозичення з латини. У мові-джерелі “*multiplication*” означає «множення» [32, с. 404].

З огляду на це в математиці мультиплікативними величинами вважають ті, що одержують шляхом множення декількох величин [31]. Універсальність терміну дозволила йому вийти за межі математики й охопити спочатку інші точні науки (фізика, хімія), а згодом економіку і навіть педагогіку [11; 35] та мовознавство [53] тощо.



Зафіксовані поодинокі випадки застосування поняття «мультиплікативність» і в окремих правових дослідженнях [8; 15], проте це скоріше виняток, аніж усталена практика.

Вважаємо, що причина подібного криється не тільки та не стільки в консервативності правової думки й домінуванні конкретно наукової методології над загальнонауковою, що презентується в рамках домінівних наукових шкіл, котрі почасти унеможливають реалізацію принципу наукового плюралізму.

Вченим-правникам, особливо молодим, бракує масштабності та системності мислення, вміння відходити від лінійності бачення проблеми. З урахуванням традиційних поглядів на право як на гуманітарну науку інструментальний арсенал дослідника зазвичай зосереджений на квалітативно-інтерпретаційних, а не на квантитативних (вимірювальних, кількісних) методах. Певною мірою це впливає на результати дослідження, загрожує погіршенням валідності репрезентативних матеріалів, а згодом – суттєвими похибками у висновках, що надалі може мати наслідками як негаразди в адміністративно-правовому регулюванні суспільних відносин, так і взагалі не мати жодного регулювального впливу через абсурдність і абстрактність, відірваність від практичних потреб.

Вбачаємо, що перспективи розвитку правової науки перебувають і мають бути топологічно розташовані у площині її об'єктивізації на підставі пристосування математичного апарату під запити юриспруденції [7; 30; 33; 37; 40]. Свого часу один із визначних теоретиків права С.С. Алексєєв наголошував на необхідності математично точної констатації та наукової інтерпретації характеристик права як багатогранного явища [1, с. 239].

Зокрема, введення до наукового обігу поняття мультиплікативності значною мірою дозволяє визначити структурну й функціональну сторони дослідження. Продемонструємо це на прикладі обраної для вивчення теми.

Як базову тезу беремо твердження, що державна інфраструктурна політика, яка на цьому етапі знаходиться в процесі формування, є складним системним утворенням з множиною інтеграційних компонентів, які своєю чергою складаються з ієрархічних підсистем. Саме множинність зумовлює вибір на користь мультиплікативності, на відміну від адитивності, яка, за законами математики, являє собою звичайне додавання, за якого загальна сума дорівнюється складеним доданкам [5, с. 8].

Трансформуючи це на галузь права, можна зазначити, що складність і нелінійність закономірностей у сфері державно-правових явищ у їх невіддільному взаємозв'язку із суспільними відносинами, що потребують відповідного регулювання, стрімка динаміка змін у технологічній і гуманітарній сферах роблять недоцільним використання в абсолютній більшості правничих досліджень адитивності. Рельєфно це проявляється на прикладі, що сума інтересів окремих осіб не дорівнюється сумарності суспільних і державних інтересів. Проте можливо й доцільно виділяти спільний знаменник, що потребує інших методів, аніж звичайне додавання.

Причому на противагу адитивним системам пропонується інший вид систем – *емерджентні*, тобто такі системи, в рамках яких властивості системи принципово не зводяться до суми властивостей її складових елементів. Функціонування неадитивної системи є підсумковим результатом активності та взаємодії не тільки всіх підсистем, елементів різних рівнів, а й наслідків минулого цієї системи, тенденцій розвитку, впливу інших систем. У рамках цих систем виділяють такі ознаки: 1) *суперадитивності*, які втілюються у формулюванні «ціле більше суми частин» 2) *субадитивності* («ціле менше суми частин») [13].

У рамках права ми вважаємо більш коректним застосовувати термін «мультиплікативність».

Отже, мультиплікативність націлює вченого на визначення усіх принципово важливих множників задля прогнозування масштабності й цілісності системи координат на макрорівні, моделювання ймовірності дії загроз і небезпек, обґрунтування стратегій формування та реалізації певного напрямку політики. У цьому зв'язку важко не погодитися з думкою, що «математичні методи й математична логіка дозволяють виявити не тільки кількісні показники, а й структурованість, параметризацію досліджуваного за їхньою допомогою явища,



а також використовувати фундаментальні властивості математики під час аналізу закономірностей, залежностей, в тому числі шляхом побудови функцій, врахування динаміки розвитку» [10, с. 257].

З урахуванням того, що право являє собою багатомірне явище, застосування мультиплікативності значною мірою актуалізується, особливо в епоху ускладнення структури суспільних відносин в епоху глобалізації. Щонайменше подібний підхід дозволить надати правовому регулюванню випереджувального характеру, адже на сучасному етапі воно здебільшого відстає від викликів сьогодення і перетворюється на констататора і статиста наявних суспільних відносин, які вже склалися.

Навіть більше, *сучасна юриспруденція* в Україні через дедалі більшу нефаховість і низьку професійну компетентність як депутатського складу, так і помічників народних депутатів, а також взагалі суб'єктів законодавчої ініціативи поступово перетворюється на дисципліну, яка побудована на міркуваннях на основі окремих фрагментів елементів логіки; що загалом становить суб'єктивні та авторитарні, прогнозовані в дуже скромних часових параметрах фрагменти поглядів, чітко детермінованих наявною владою та її баченням проблеми та інструментарію їх вирішення.

Водночас *аналітична юриспруденція* виступає і розглядається як дисципліна, яка заснована на векторному аналізі текстів законів, алгоритмів юридично значущих дій, на точних операціях із математично обґрунтованою кореляцією множини прав та обов'язків, а також з урахуванням зворотного зв'язку.

Під час дослідження мультиплікативності системи адміністративно-правового регулювання ДіФСП з огляду на відсутність чіткої артикуляції усталеної легітимної позиції держави щодо цього напрямку політики як окремої наукової проблеми постає виділення зі значної кількості показників найбільш суттєвих множників. Авторська робоча гіпотеза полягає в тому, що на результативність системи загалом впливають три групи таких **множники**:

- 1) *функції* ДіФСП;
- 2) *інтегративні галузі* (з урахуванням ступеню забезпечення їхнього правового регулювання);
- 3) *ітеративність* (повторюваність) юридичних обставин і фактів сфери ДіФСП, що потребують свого правового регулювання.

Схарактеризуємо кожну з груп множників окремо.

Множник функцій, представлений кластерами загальних і спеціальних функцій. До найбільш вагомих загальних функцій належать: ресурсна, забезпечувальна, безпекова, управлінська (включаючи аналітичну, планувальну, організаційну, реалізаційну, координаційну, прогнозну, моніторингову, облікову, контрольну), регуляторна, репрезентативна, інформаційно-комунікаційна тощо.

Кластер спеціальних (характерних саме для інфраструктурної політики функцій) містить: логістичну, системоутворювальну, формувальну, стабілізаційну, розвивальну, екологічну, мобілізаційну, посередницьку, а також функції енергоощадження, раціонального природокористування тощо.

Одразу слід оговорити, що, *по-перше*, цей перелік не є вичерпним, а лише зображає найбільш характерні для ДіФСП функції. *По-друге*, розподіл за функціями є умовним і ґрунтується на загальнонаукових підходах. *По-третє*, кожна з функцій діє не ізольовано, а у тісному взаємозв'язку з іншими функціями, створюючи ефект емерджентності, тобто появи властивостей, не притаманних кожному елементу окремо. І, врешті решт, аби не потрапити до мовної пастки й не пов'язувати правове регулювання лише з регулювальною функцією права, слід розуміти, що упорядкування суспільних відносин шляхом правового впливу апріорі є багатofункціональним процесом, а право виступає не єдиною можливим регулятором суспільних відносин. Якщо, наприклад, йдеться про забезпечувальну функцію в контексті забезпечення безпеки як окремої людини, так і національної безпеки загалом, то неможливо розділити межі забезпечувальної та безпекової функцій. Сюди ж приєднується



ресурсна, управлінська, інформаційно-комунікаційна та ряд інших функцій, без реалізації яких досягнення кінцевої цілі неможливо.

Множник інтегративних галузей. Державна інфраструктурна політика може бути охарактеризована як надінституціональне утворення з широкими площинами перетинання з іншими напрямками державної політики, зокрема із безпековою, економічною, інформаційною, правовою, фінансовою, інноваційною, соціальною, екологічною, геопросторовою, регіональною, транспортною та іншими видами. Отже, під час кореляції з правовим регулюванням ДІФСП не обмежується лише якоюсь окремою галуззю права, а залежно від кожного конкретного сегмента підпорядковується нормам галузей і підгалузей права як усталених (конституційного, адміністративного, цивільного, частково – кримінального, земельного, аграрного, господарчого, екологічного), так і тих, що знаходяться на етапі свого становлення (інформаційного, безпекового, фінансового, транспортного, медичного, освітнього, права інтелектуальної власності тощо). Наразі потребується конкретизація, як нині на рівні законодавства забезпечено правове регулювання сфери ДІФСП. З урахуванням звернення до значного масиву документів з констатацією найменувань без детального аналізу текстів самих актів вважаю за можливе обмежитися назвами без посилання на джерело. Отже, найбільш доцільно представити узагальнені дані у систематизованому вигляді в формі таблиці.

Таблиця 1

Законодавче регулювання інтегративних сфер ДІФСП

Інтегративна сфера права	Законодавчі акти, якими регулюються сегменти ДІФСП
<i>Загальна установоча платформа</i>	
Конституційне право	Конституція України
Адміністративне право	Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166- VI Про місцеве самоврядування: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2404-VI Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг: Закон України від 222 вересня 2016 р. № 1540-VIII
<i>Сегмент життя важливої (критичної) інфраструктури</i> (перетинання з політикою національної безпеки, державною інформаційною політикою)	
Безпекове право	Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 р. № 5403-VI Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 8 лютого 1995 р. № 39/95-ВР Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання: Закон України від 14 січня 1998 р. № 15/98-ВР Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 р. № 1550-III Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання: Закон України від 19 жовтня 2000 р. № 2064-III Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів: Закон України від 31 травня 2007 р. № 1103-V Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2163-VIII Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII
Кримінальне право	Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 26 березня 2003 р. № 638-IV



Продовження табл. 1

Адміністративне право	Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 р. № 3855-XII
Інформаційне право	Про державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3475-IV
Транспортне право	Про функціонування єдиної транспортної системи України в особливий період: Закон України від 20 жовтня 1998 р. № 194-XIV Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 06.04.2000 № 1644-III
Медичне право	Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII
Сегмент соціальної інфраструктури (перетинання з державною соціальною, державною економічною, державною регіональною, державною житловою, державною молодіжною, державною сімейною політикою)	
Цивільне право	Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV
Житлове право	Житловий кодекс Української РСР від 30.06.1983 № 5464-X Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду: Закон України від 22 грудня 2006 р. № 525-V
Адміністративне право	Про основи містобудування: Закон України від 16 листопада 1992 р. № 2780-XII Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27 січня 1995 р. № 32/95-ВР Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР Про архітектурну діяльність: Закон України від 20 травня 1999 р. № 687-XIV Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України: Закон України від 23 березня 2000 р. № 1602-III Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III Про культуру: Закон України від 14 грудня 2010 р. № 2778-VI Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 р. № 3038-VI Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення доступу до інфраструктури зарядних станцій для електромобілів: Закон України від 11.07.2019 № 2754-VIII
Енергетичне право	Про енергетичну ефективність будівель: Закон України від 22.06.2017 № 22118-VIII
Медичне право	Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII
Освітнє право	Про освіту: Закон України від 06.09.2017 № 2145-Viii Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10 лютого 1998 р. № 103/98-ВР Про позашкільну освіту: Закон України від 22 червня 2000 р. № 1841-III Про дошкільну освіту: Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 р. № 463-IX
Гуманітарне право	Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3671-VI
Кримінально-виконавче право	Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 року № 1129-IV
Спортивне право	Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3808-XII Про підтримку олімпійського, параолімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні: Закон України від 14 вересня 2000 р. № 1954-III
Сегмент виробничої інфраструктури (перетинання з державною економічною, державною регіональною, державною енергетичною, державною екологічною політикою)	
Земельне право	Земельний кодекс України від 25.10.2201 № 2768-III Про надра: кодекс України від 27.07.1994 № 132/94-ВР
Аграрне право	Водний кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР Про ветеринарну медицину: Закон України від 25 червня 1992 р. № 2498-XII



Продовження табл. 1

Господарське право	Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV Господарський процесуальний кодекс від 06.11.1991 № 1708-XII Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 березня 2015 р. № 222-VIII Про ринок природного газу: Закон України від 9 квітня 2015 р. № 329-VIII Про оренду державного і комунального майна: Закон України від 03.10.2019 № 157-IX
Адміністративне право	Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 р. № 3038-VI Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж: Закон України від 7 лютого 2017 р. № 1834-VIII Про концесію: Закон України від 03.10.2019 р. № 155-IX
Транспортне право	Про транзит вантажів: Закон України від 20.10.1999 № 1172-XIV Про транспортно-експедиторську діяльність: Закон України від 01.07.2004 р. № 1955-IV
Енергетичне право	Про енергозбереження: Закон України від 1 липня 1994 р. № 74/94-ВР Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20 лютого 2003 р. № 556-IV Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу: Закон України від 5 квітня 2005 р. № 2509-IV Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів: Закон України від 9 липня 2010 р. № 2480-VI Про ринок електричної енергії: Закон України від 13 квітня 2017 р. № 2019-VIII
Морське право	Про морські порти України: Закон України від 17 травня 2012 р. № 4709-VI
Сегмент транспортної інфраструктури (перетинання з державною економічною, державною регіональною, державною екологічною політикою)	
Адміністративне право	Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X
Господарське право	Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV
Морське право	Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 № 176/95-ВР
Транспортне право	Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 р. № 3353-XII Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 р. № 232/94-ВР Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15 травня 1996 р. № 192/96-ВР Про залізничний транспорт: Закон України від 4 липня 1996 р. № 273/96-ВР Про функціонування єдиної транспортної системи України в особливий період: Закон України від 20 жовтня 1998 р. № 194-XIV Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2344-III Про державну спеціальну службу транспорту: Закон України від 5 лютого 2004 р. № 1449-IV Про міський електричний транспорт: Закон України від 29 червня 2004 р. № 1914-IV Про транспортно-експедиторську діяльність: Закон України від 01.07.2004 р. № 1955-IV Про автомобільні дороги: Закон України від 8 вересня 2005 р. № 2862-IV
Сегмент фінансової інфраструктури (перетинання з державною економічною, державною фінансовою політикою)	
Фінансове право	Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI Про державний бюджет України: закони України щорічного видання Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII
Банківське право	Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III
Сегмент інформаційної інфраструктури та зв'язку (перетинання з державною інформаційною, державною економічною політикою)	
Адміністративне право	Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X Про поштовий зв'язок: Закон України від 4 жовтня 2001 р. № 2759-III



Закінчення табл. 1

Інформаційне право	Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 5 липня 1994 р. № 80/94-ВР Про телекомунікації: Закон України від 18 листопада 2003 р. № 1280-ІV Про державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3475-ІV Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 р. № 2297-VI
Сегмент геопросторової інфраструктури (перетинання з державною економічною, державною регіональною, державною екологічною політикою)	
Повітряне право	Повітряний кодекс України від 19.05.2011 № 3393-VI
Земельне право	Земельний кодекс України від 25.10.2201 № 2768-III Про надра: кодекс України від 27.07.1994 № 132/94-ВР Про генеральну схему планування території України: Закон України від 7 лютого 2002 р. № 3059-III Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 р. № 858-IV
Водне право	Водний кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР
Адміністративне право	Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 р. № 1777-ХІІ Про національну інфраструктуру геопросторових даних: Закон України від 13 квітня 2020 р.
Сегмент інфраструктури природокористування й екології (перетинання з державною економічною, державною регіональною, державною екологічною політикою)	
Адміністративне право	Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X
Земельне право	Земельний кодекс України від 25.10.2201 № 2768-III
Аграрне право	Про надра: кодекс України від 27.07.1994 № 132/94-ВР
Екологічне право	Водний кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-ХІІ Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-ХІІ Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992 р. № 2456-ХІІ Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22 лютого 2000 р. № 1478-III Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20 лютого 2003 р. № 556-IV Про ратифікацію Кіотського протоколу до Рамкової Конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату: Закон України від 4 лютого 2004 р. № 1430-IV Про хімічні джерела струму: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3503-IV Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII
Господарське право	Про природні монополії: Закон України від 20 квітня 2000 р. № 1682-III
Сегмент дослідницької інфраструктури (перетинання з державною економічною, державною науково-технічною політикою)	
Цивільне право	Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV
Право інтелектуальної власності	Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII
Адміністративне право	Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України: Закон України від 23 березня 2000 р. № 1602-III Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII

Представлені в таблиці матеріали наочно демонструють, наскільки широким є діапазон розповсюдження державної інфраструктурної політики, її інтегративних площин з різними, іноді не сумісними між собою в інших парадигмах, галузями та підгалузями права.



Безумовно, перелік наведених в таблиці законодавчих актів не є вичерпним, проте й навіть у такому вигляді він яскраво свідчить, що за хронологією вказані документи охоплюють період з 1991 по 2020 рік, за тематичною спрямованістю сегментів представляють практично всі сфери життєзабезпечення людини, суспільства, держави. Таким чином, множник інтегративних галузей (з урахуванням ступеню правового регулювання) є одним із найважливіших складників мультиплікативності сфери ДІФСП.

Ще один множник – *ітеративність* – вказує на повторюваність юридично значущих ситуацій (юридичних обставин і фактів) у сфері інфраструктурної політики, що потребують свого правового регулювання. Необхідність виділення цього множника зумовлена встановленням основних тенденцій, простеженням динаміки змін, виявленням прогалин у чинному законодавстві. Якщо, наприклад, постійно виникають певні юридичні факти, за алгоритмом дій суб'єкта повноважень у певній галузі вимагається, по-перше, діагностика, чи потребують такі факти свого правового регулювання або ступінь їх юридичної значущості є невеликим, отже, може діяти узус; по-друге, якщо відповідь на перший пункт була позитивною, наскільки вони типові; по-третє, якими саме актами має врегулюватися ситуація. Врешті-решт, якщо подібних актів не існує, виникає потреба у їхньому створенні та ухваленні в установленому порядку. Інша річ – впровадження принципів випереджувального права. Тоді основним критерієм має виступати не повторюваність, а прогнозування значущості загроз і небезпек, що їх несе відсутність правового регулювання, що має розглядатися в контексті правової безпеки, теоретико-правове обґрунтування засад якої було зроблено в роботах А.М. Лободи [24; 25; 26; 27; 28].

Так, наприклад, на тепер відповідно до даних, представлених вище у таблиці, сфера життєво важливої (критичної) інфраструктури співвідноситься з шістьма галузями права і регулюється щонайменше сімнадцятьма законами. Звісно, подібна розпорошеність призводить до суттєвого зниження ефективності правового регулювання зазначеної сфери, на кшталт інформаційного права, суспільні відносини в якому за твердженням фахівців регулюються понад 4 500 нормативних актів [9; 49; 50; 51; 52; 54]. Відтак виникає необхідність створення консолідованого акту, яким би можна було охопити всі аспекти забезпечення безпеки в цьому сегменті інфраструктури. Тут у пригоді можуть стати роботи наукової школи В.А. Ліпкана, в яких детально та науково обґрунтовані все етапи систематизації інформаційного законодавства [20; 21; 22; 23].

Оскільки поняття системи передбачає її багатомірність із взаємною залежністю компонентів, доречно звести розглянуті групи та представити їхні зв'язки у вигляді своєрідної (нехай і дещо спрощеної) тригонометричної моделі просторових вимірювань, побудувавши систему координат, яка наочно представлятиме авторське бачення суті мультиплікативності системи правового регулювання ДІФСП.

Отже, динамічність моделі проявляється у постійному русі по досягненню цілей і завдань державної інфраструктурної політики. Осмисленість цьому руху надає те, що він відбувається через повторюваність певних типових юридично значущих ситуацій (на схемі означені кружечками), які співвідносяться, з одного боку, з функціями по реалізації політики, з іншого – з чинною нормативно-правовою базою. Розуміння суб'єктом ДІФСП локалізації проблеми у системі координат стає запорукою успішного розв'язання такої проблеми й оптимального виходу з ситуації за допомогою правових методів. Оперування запропонованими множниками у процесі дослідницької чи практичної діяльності, говорячи мовою математики, раціоналізує винахід спільного знаменника.

Висновки. Збагачення методологічного й методичного інструментарію правничої науки є нагальною потребою сучасності. Наразі одним із продуктивних шляхів стає вихід за межі соціальних і загально гуманітарних дисциплін у царину математичної логіки. Відтак проведене дослідження підтвердило робочу гіпотезу щодо доцільності й перспективності застосування поняття «мультиплікативність» під час аналізу системи правового регулювання державної інфраструктурної політики.



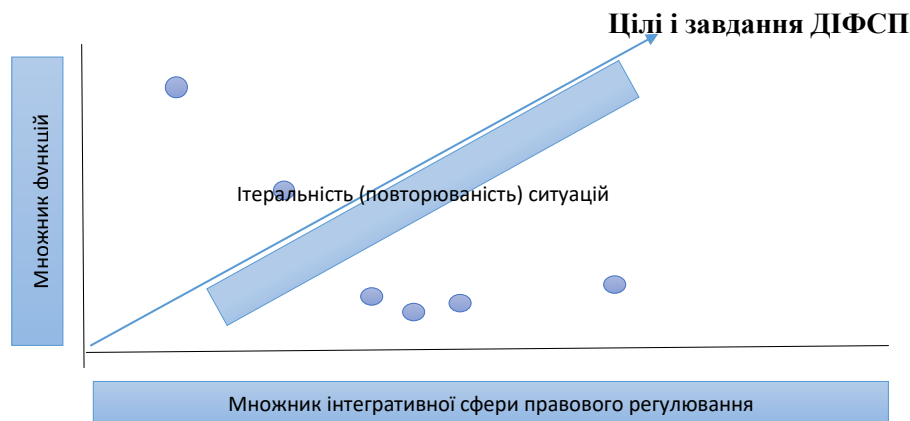


Рис. 1. Мультиплікативність правового регулювання ДФСП

Список використаних джерел:

1. Алексеев С.С. Восхождение к праву. Поиски и решения. Москва : Издательство НОРМА, 2001. 752 с.
2. Бондар О.В. Правове регулювання надання адміністративних послуг у сфері морського транспорту : автореф. дис.. канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2018. 20 с.
3. Бочарова Ю.Г. Розвиток інноваційної інфраструктури національної економіки: теорія та практика : автореф. дис.. д-ра екон. наук : 08.00.03. Дніпро, 2019. 40 с.
4. Бусуйок Д.В. Правове регулювання управлінських та сервісних відносин у сфері використання та охорони земель: проблеми теорії та практики : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2018. 38 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
6. Войчак Д.А. Розвиток глобальної інфраструктури агропродовольчого ринку : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.02. Київ, 2019. 20 с.
7. Гаджиев Г.А. Онтология права : (критическое исследование юридического концепта действительности): монография. Москва : Норма : Инфра – М, 2013. 320 с.
8. Діордица І.В. Адміністративно-правове регулювання кібербезпеки України : автореф. дис.. д-ра юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2018. 32 с.
9. Діордица І.В. Кібербезпекова політика України: стан та пріоритетні напрями реалізації : монографія. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 548 с.
10. Зражевская Т.Д., Маланыч И. Н. Математические методы исследования в юридической науке. Современные методы исследования в правоведении. Саратов : СЮИ МВД России, 2007. С. 256–293.
11. Іванченко Є.А. Сутність та структура мультиплікативної компетентності майбутнього економіста. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. 2011. № 11–12. С. 144–155.
12. Коваленко Н.В. Адміністративно-правове регулювання в сфері містобудування. Запоріжжя ; Херсон : Гельветика. 2017. 189 с.
13. Ковтун Н.М. Аудитивність і неаудитивність. *Велика українська енциклопедія*. URL: https://vue.gov.ua/Аудитивність_і_неаудитивність (дата звернення: 28.06.2020).
14. Колах В.К. Національний інформаційний простір України: проблеми формування та державного регулювання. Київ : НІСД, 2014. 76 с. (Серія «Інформаційні стратегії», вип. 2).



15. Кондрацька Н.М. Місцеве самоврядування в Україні: конституційна модель системно-структурної організації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Харків, 2017. 23 с.
16. Корінь М.В. Теоретико-методологічні аспекти розвитку інфраструктури залізничного транспорту в умовах транскордонного співробітництва : автореф. дис.. д-ра екон. наук : 08.00.03. Харків, 2019. 43 с.
17. Крикун В.Б. Адміністративно-правове регулювання економіки України в кризових ситуаціях : автореф. дис.. д-ра. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2019. 32 с.
18. Кулько А.В. Міжнародно-правове регулювання використання та охорони транскордонних прісних вод : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.11. Київ, 2018. 44 с.
19. Кучер Р.-Д. А. Державне регулювання розвитку інвестиційної інфраструктури АПК України : автореф. дис.. канд. екон. наук : 08.00.03. Львів, 2018. 20 с.
20. Ліпкан В.А. Інкорпорація інформаційного законодавства України : [монографія] / В.А. Ліпкан, К.П. Череповський / за заг. ред. В.А. Ліпкана. Київ : ФОП О. С. Ліпкан, 2014. 408 с.
21. Ліпкан В.А. Консолідація інформаційного законодавства України : [монографія] / В.А. Ліпкан, М.І. Дімчогло / за заг. ред. В.А. Ліпкана. Київ : ФОП О.С. Ліпкан, 2014. 416 с.
22. Ліпкан В.А. Систематизація інформаційного законодавства України : [монографія] / В.А. Ліпкан, В.А. Залізник / за заг. ред. В.А. Ліпкана. Київ : ФОП О. С. Ліпкан, 2012. 304 с.
23. Ліпкан В.А. Правові засади розвитку інформаційного суспільства в Україні : [монографія] / В.А. Ліпкан, І.М. Сопілко, В.О. Кір'ян / за заг. ред. В.А. Ліпкана. Київ : ФОП О. С. Ліпкан, 2015. 664 с.
24. Лобода А.М., Кір'ян В.О. Інформаціологічний зміст ідеології безпеки. *Правова інформатика*. 2012. № 1 (33). С. 39–44.
25. Лобода А.М. Поняття та зміст правової безпеки особи. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 10. С. 121–126.
26. Лобода А.М. Правова безпека особи: аксіологічний вимір. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 12. С. 16–21.
27. Лобода А. М. Правова безпека особи: антропологічний підхід. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 9. С. 16–21.
28. Лобода А.М. Щодо визначення поняття правової безпеки. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 2. С. 10–12.
29. Малойван В.В. Господарсько-правове забезпечення діяльності суб'єктів інноваційної інфраструктури : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14. Київ, 2018. 20 с.
30. Мелик-Шахназарян Б.Б. Кибернетика общества. *Вестник Общественных наук (арм.)* 1970. № 12. С. 49–62.
31. Мультиплікативний Український тлумачний словник. URL: https://ukrainian_explanatory.academic.ru/88514/мультиплікативний.
32. Мультиплікатор. Новий словник іншомовних слів : близько 40 000 слів і словосполучень / Л.І. Шевченко, О.І. Ніка, О.І. Хом'як, А.А. Дем'янюк ; за ред. Л.І. Шевченко. Київ : Арій, 2008. 672 с.
33. Окли Б. Думай как математик. Как решать любые задачи быстрее и эффективнее / Альпына Паблішер, 2018. 288 с.
34. Організаційні та правові аспекти забезпечення безпеки і стійкості критичної інфраструктури України: аналіт. доповідь [Д.Г. Бобро та інші ; за заг. ред. О.М. Суходолі]. Київ : НІСД, 2019. 223 с.
35. Осипова Т.Ю. Мультиплікативність педагогічних умов професійного становлення майбутніх учителів. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського*. 2017. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/880>.
36. Павлова О., Павлов К., Козлов В. Правове регулювання та управління процесом поведінки з твердими побутовими відходами в Україні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. 2019. № 1. С. 77–85.



37. Перельман Я.И. Занимательная арифметика. Загадки и диковинки в мире чисел. Москва : Государственное Издательство Детской Литературы Министерства Просвещения РСФСР, 1954. 188 с.
38. Пісна Р.С. Теоретико-методичні основи створення тематичних інтерактивних карт (на прикладі критичної інфраструктури міста Києва) : автореф. дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.12. Київ, 2019. 20 с.
39. Раїмов Р.І. Адміністративно-правове регулювання діяльності суб'єктів природних монополій у сферах енергетики та комунальних послуг : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2019. 20 с.
40. Руденко А.В. Переход от вероятности к достоверности в доказывании по уголовным делам : автореферат диссертации ... кандидата юридических наук: 12.00.09. / Руденко Александр Викторович. Краснодар, 2001. 24 с.
41. Рябець К.А. Політико-правове регулювання публічного управління прибережними захисними смугами в Україні. *Державне будівництво*. 2018. № 2. URL: <http://db.journal.kharkiv.ua/index.php/db/article/view/8>.
42. Серебряк К.І. Розвиток інформаційної інфраструктури економічного співробітництва регіонів : дис.. д-ра екон. наук: 08.00.05. Северодонецьк, 2018. 35 с.
43. Серьогіна-Берестовська О.В. Державне регулювання розвитку сільської соціальної інфраструктури : автореф. дис.. канд. наук з державного управління : 25.00.02. Харків, 2019. 20 с.
44. Спектор О.М. Міжнародно-правове регулювання сфери природоресурсних відносин: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.11. Київ, 2019. 40 с.
45. Сурілова О.О. Адміністративно-правове регулювання у сфері використання та охорони надр : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 31 с.
46. Суходоля О.М. Законодавче забезпечення та механізми управління у сфері енергетичної безпеки України. *Стратегічні пріоритети*. 2019. № 2 (50). С. 13–26.
47. Суходоля О.М. Захист критичної інфраструктури в умовах гібридної війни: проблеми та пріоритети державної політики України. *Стратегічні пріоритети*. 2016. № 3. С. 62–76.
48. Теленик С.С. Критична інфраструктура як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Юридичний часопис нац. акад. внутр. справ*. 2018. № 1 (15). С. 179–189.
49. Топчій О.В. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх в Україні: сучасний стан і тенденції реалізації : монографія. Ужгород, 2019. 512 с.
50. Цимбалюк В.С. Інформаційне право (основи теорії і практики) : монографія. Київ : Освіта України, 2010. 388 с.
51. Цимбалюк В.С. Інформаційне право : концептуальні положення до кодифікації інформаційного законодавства. Київ : Освіта України, 2011. 426 с.
52. Цимбалюк В.С. Кодифікація інформаційного законодавства України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2013. 435 с.
53. Чеботар Л.Я. Засоби відтворення мультиплікативності у старогрецькій мові (на матеріалі «Іліади» Гомера). *Молодий вчений*. 2016. № 10 (37). С. 204–207.
54. Чуприна О.В. Адміністративна відповідальність за порушення права на інформацію : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2013. 175 с.
55. Шемаєв В.В. Теоретико-методологічні засади та пріоритети розвитку транспортної інфраструктури в системі економічної безпеки України. Київ : НУОУ, 2018. 366 с.
56. Шемшученко Ю.С., Бобровник С.В. Правове регулювання. Юридична енциклопедія : В 6 т. / Редкол. : Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ : «Укр. енцикл.». Т. 5. П – С. 2003. 736 с.

